

Bu makalemiz sonrası yayımladığımız GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE TRAKYA VE BALKANLARDA BEKTAŞI VE BEKTAŞI SÜREKLERİ makalemizden kayıt almalarını tavsiye ederiz. Çünkü burada anlatmak istediğimiz konular geniş olarak son hali ile TÜRK KÜLTÜRÜ ve HACI BEKTAŞI VELİ ARAŞTIRMA DERGİSİ 2010 55 SAYISINDA yayımlanmıştır.

TRAKYA VE BALKANLARDA BEKTAŞİLİK

Refik Engin

Önce Trakya'da Ehli-Beyte bağlı olan, tanıtmaya çalışacağımız bu tarikatların günümüzde bazı kişilerce ALEVİ olarak adlandırılması yanlıştır.

Günümüzde Trakya'da ehl-i beyte bağlı tarikatları iki bölümde inceleyebiliriz. Bunlardan biri Balım Sultan evveli Bektaşî erkânına bağlı olan ocaklar ile Balım Sultan erkânına bağlı olanlardır.

Diğeri ise Ehli Beyte bağlı olan Şeyh Bedreddin'iler olarak inceleyebiliriz.

Hacı Bektaş Veli sonrası Bektaşîliği uygulayanlar, günümüzde Anadolu'da Trakya ve Balkanlarda halen devam etmektedir. Devam edenler içerisinde Seyit Ali Sultan'a bağlı Kızıldeli Bektaşîleri ile Abdal Musa erkânına bağlı olanlar bilinmektedir.

Balım Sultan evveli Bektaşî erkânı uygulayan, Trakya'daki Ehli Beyt tarikatları şunlardır:

Seyit Ali Sultan erkânı uygulayan Kızıl Deli Bektaşîleri ve aynı tarikatın evladiye kolu olan, Ali Koç Baba Bektaşîleridir.

Otman Baba ve Akyazılı Sultan Bektaşîleri Trakya'da Babailer olarak bilinmektedirler.

Trakya ve Balkanlarda Hacı Bektaşî Veli sonrası Bektaşîler:

Seyit Ali Kızıldeli Sultan yolu erkânına bağlı olan Er oğulları.

Eroğlu kavmi(Eroğulları)topluma verilen bu ad'a sadece Mehmet Eröz'ün Alevilik ve Bektaşîlik adlı eserinde rastladık. Halk ise kendilerine DAĞLI dendiğini söylüyorlar. Zamanla Eroğlu isminin yerine Dağlı sözü lakap olarak yerleşmiştir.

Seyit Ali Sultan döneminde belli bir zaman kabilenin tümüne Kızıldeli denmiştir.

Bu Yunanistan sınırları içinde olan Dimetoka kentinde bulunan Kızıldeli tekkesinden dolayı bu adı almıştır . Bu kabilenin bir kısmı ise Bulgaristan'daki Alvanar, Veletler ve Küçükler köylerine yerleşmişlerdir.

Yörede bulunan Kızıldeli ırmağı hem kabileye hem de Seyit Ali Sultan'a lakap olarak verilmiştir.

Kızıldeli Vakfı 1402 yılından başlayarak çeşitli zamanlarda bazı padişahlar tarafından varlığı kabullenilmiş ve gerekli yardımlar yapılmıştır.

Yıldırım Beyazıt zamanında vakfın sınırları Büyük Viran bucağı, Tanrı bükü ve Turfillu Viranı olarak kayıtlarda yer almaktadır. Sultan Selim zamanında ise vakfın sınırları Ak Viran, Tatar Viran, Kavacık, Tatarlık mezarları olarak kayıtlara geçmiştir.

1927 yılında Seyit Ali Sultan KIZILDELİ VAKFINA bağlı yirmi dört köyün varlığı bilinmektedir. Bu köylerin isimleri şunlardır:

Kanberler ,Ahlatçıköy ,Yılanlı, Karaören , Kütüklü , Mesimler ,Encekköy ,Kirezli ,Dervent ,Armutlu, Aşağı Tekke , Ömerler , Pir Pınarları ,Hacı Bağlı, Sarp Dere, Maskarlar, İmanlar, Elebiler, Sucahla, Büyük Dervent, Seçek sırtı, Horasan Karısı, Ballıkaya, Cuva kuru, Aşağı Mahalle, Kuş Pınarı ve Yazılı Taş'tır. (Balkan,1989:272)

Bu listeye ilave olarak Kuşanlar ve Çilingirler köyleri de vardır. Bulgaristan'ın Kırcaali sanacağına bağlı Ortaköy ,(İvaylov-grad)Yukarı ve Aşağı Yörükler köy sakinleri bu topluma aittir.

Kızıldeli yolunu devam ettirenler, Dedelerini, Balım Sultanlılar gibi ehli olanlardan seçiyorlar. Bunların hala bu toplumun tümünü temsil eden bir lider seçemediklerini görüyoruz.

Kızıldeli ocağında halen AREN olarak adlandırılan bir topluluk da vardır. Halk arasında AHREN veya AREN denilmektedir . Bu toplumun aslında Pomak Türklerinden bir grup olduğu söylenmektedir.

Bugün Marmara Bölgesinde tespit ettiğimiz Kızıldeli koluna bağlı merkezler şunlardır:

Tekirdağ, merkeze bağlı Işıklar köyü, Malkara'ya bağlı olan köyler, Yeni Dibek, Sarı Polat, Yaylagöne, Edirne Uzunköprü'ye bağlı Kavak mahallesi, Meriç ilçesi ve Umurca, Nasuhbey, Feruzköy, Çöp köy, Akıncılar, Harmanlı, Çavuşlu, Maksutlu, Alibeyköy, Büyük ve Küçük Altağaç, Eskiköy Yakupbey, Çoban Pınarı, Türkobası, Tevfikiye, Balaban, İbriktepe, Yeniköy, Hıdırağa, Köşan Çiftliği, Musulca ve İskender köyleri Lüleburgaz'ın Evrensekiz, Kırklareli'de İslambey, (Bulgaristan ORTAKÖY DEN GELENLER kumrular, İslambey ve orta köye yerleşmiş.) Kumrular ve İnce köyü de bu kabile köylerindedir.

Bursa ilinde Ortaköy, Atıcılar, İsmetiye, (Kelesen) Gül Bahçe mahallesinde 3 adet dede ve 4 adet ocak vardır.

Eminbey Çiftliği mahallesinde de bir ocak bulunmaktadır. Yine Bursa ilinin Orhangazi'ye bağlı Orta köy, Bursa'ya bağlı Kazıklı köyü, Yalova'ya bağlı Aşağı ve Yukarı Kocadere, Gökçedere köyleri, İnegöl'e bağlı Kurşunlu, Kemalpaşa'ya bağlı Kumkadı, Bursa'nın Kestel ilçesi, İznik'e bağlı Kurşunlu da Kızıldeli yoluna bağlıdır.

ALİ KOÇLULAR.

Bu kabilenin Rumeli'ye Seyit Ali Sultan ile birlikte yerleştiği sanılmaktadır. Kabilenin kesin olarak kaç yılında ikiye ayrıldığı bilinmemektedir.

Bulgaristan'da Veletler, Küçükler ve Alvanar köylerinde toplu olarak bulunuyorlarmış. İsliven e bağlı köyler imiş.

Bu kabileden olanların buldukları yerler; Tekirdağ'ın Muratlı İlçesi, buraya bağlı Aydın Köy, Kırklareli'de, Devletli ağaç, Umurca, Terzidere, Taş tepe (Tas tepe) Demirköy, Hamza Bey, Küçük Karıştıran, Evrensekiz, Sivrililer. Çorlu da Paşaaan, Çorlu ve Sağlık mahallesinde toplu halde bulunmaktadır. Aynı toplumun Eskişehir'de Seyit Gazi'ye bağlı Büyük Yayla, Bozhöyük köyleri vardır.

BABAİLER .Aslında Otman Baba ya bağlı olanlara verilen addır .Babailiğin Balkanlarda 16. yüzyıldan itibaren yayılmaya başladığı sanılmaktadır. (Saygı,1996:94,95)

Çorlu'da bulunan Babailer ise aslında Balım Sultan evveli Bektaşiliği uygulayan Otman Babanın uyardığı Bektaşilerdir.

Bedri Noyan Trakya da ve Balkanlarda Bektaşilik araştırmasında bu gurupların Bektaşi olduklarını delilleri ile ispat etmiş.

Trakya da Babailerin çoğunluğu Çorlu ilçesindedir. Edirne de Köşan Çiftliği ile Lüleburgaz da Turgutbey, Pancarköy, Pınar başı, İğneler, Ahmet bey, Çorlu'da, Beyaz köy, Türkmenli, Türkgücü, Yenice, Çanta, Çorlu da Kovacık Mahallesi. Tekirdağ merkezine bağlı Hüsunlu, Gündüzlü ve Köse İlyas köyleri ile İstanbul Çatalca'ya bağlı Çanakça köylerine yerleşmişlerdir.

İstanbul'un Zeytin burnu, Sefa köy ve Feruz köy de toplu halde bir arada bulunmaktadır. Burada başlarında tarikatı yöneten liderleri vardır.

Babailerin geliş yeri Bulgaristan'dır. Alan mahalle, Pındıcak, Koşukavak, Koca kışla, Güveçler, Koçaşlı, Beyköy, Hasköy, Karamanlar, Bocuklu, Sürmenler Kararlar, Balolar, Elmalı köylerine ilave olarak Kırcaali yöresinde Babalar köyünün Dede mahallesi, Kayaaltı (sürmenler). Mandacılar köyleridir. Türkiye sınırları içinde Lüleburgaz a ve Çanakkale civarlarına da göç edenler olmuştur.

AKYAZILI SULTAN'a bağlı olanlar.

Akyazılı Sultan :Bektaşiler arasında yaygın bir söylentiye göre, Hacı Bektaş Veli ardalarındandır. 16.cı yüzyılda yaşamıştır. Asıl adı İbrahim'dir. Otman Baba'nın yol evladıdır. (Noyan,1987:60)

Tekirdağ iline bağlı Çorlu ilçesinin ÇEŞMELİ köyünde bulunan AKYAZILI ya bağlı olanlar da Babailerden pek farklı değildir.

Bulgaristan'ın Varna vilayetine bağlı Şumnu ilçesinin Aşağı Kumluca köyü halkının Akyazılı erkanına bağlı olduklarını biliyoruz . Akyazılıların bir kısmı hala İstanbul'da Zeytinburnu ve Bahçelievler'de oturmaktadırlar. 1927 yılında Çeşmeli ve Sel Veli çiftlikleri satın alarak ÇEŞMELİ köyünü kurmuşlar.

Daha sonraki yıllarda da buraya yerleşenler olmuş. Hala Aşağı Kumluca köyünde akrabalarının var olduğunu erkanlarını sürdürdüklerini söylüyor .

Çeşmeli ve Sel Veli çiftliklerinin sahibi Ragıp Paşa imiş . Bu yörede pek çok yerleşin yeri bu kişiye aitmiş .Akyazılar kendilerini Hazret-i Pire yani Hacı Bektaş a bağlı göstermektedirler .

Köken bakımından Bektaşi köyleri olarak bilinen Kara Hıdır, Bayramşah,Dambaslar, Kömür köy Midye Sinanlı,Sinan Paşa,Kırklareli'de Pınar hisar'ın Erenler köyü(köyün kökeni Kızıldelidir.Bildiri sunulduğu zaman tespit edilememiştir)Bu köylerin nereden geldikleri tespit edilememiştir.

Tekirdağ'ın bazı köylerine Bulgaristan'dan gelip yerleşen bazı guruplar köken olarak Bektaşi olmakla beraber bu gün Sünnileşmişlerdir.

Bunlar ,Bulgaristan'ın Karınabat merkezine bağlı Hıdırfakı(Vezenkov) Yusufu ,Malaniç, Rupça, Taşarası ve Sadova, Kiremitlik köylerinden gelenler Bektaşi kökenlidirler. Bu gün Husunlu köyünde bu kökenden bazı aileler vardır. Bu merkezlerden bazı aileleri İsparta ve Konya civarlarına gönderilmişler. Bazı aileler oralara yerleşirken bazıları Tekirdağ ve çevresine bazıları da büyük merkezlere yeniden göç etmek zorunda kalmışlar. Bu gün Tekirdağ'a bağlı Husunlu köyünde bu kökenden bazı aileler vardır . Aynı zamanda bu köyde Bulgaristan'ın Kocakışla köyünden gelip yerleşen Babailer de vardır .

AMUCA KABİLESİ VE BABAGAN KOLUNA BAĞLI BEKTAŞİLER.

Trakya da Balım Sultan Erkanı uygulayan en büyük gurup AMUCA topluluğudur. Trakya'daki Balım Sultan Erkanı'nı uygulayan Babagan kolu Bektaşilerin merkezi Tekirdağ'ın Kılavuzlu köyüdür. Amucaların ve Trakya Babagan kolu Bektaşilerini temsilen Kılavuzlu köyünde ikamet eden Halife Halil Tiryaki Baba'dır. Balım Sultan Erkanı'na göre Babagan kolu Bektaşileri şuan İzmir'de ikamet eden Dede Baba Ali Hayder Ercan 'a bağlıdırlar.

Sayınca kalabalık olan çift tarikatlı olan Amucalar gelmektedir .Bu kabile 1868 den beri Bektaşi ve Şeyh Bedreddinin tarikatlarına bağlıdırlar . Bu kabile çift tarikatlıdır . 1868 yılında büyük bir kısmı Bektaşiliğe geçmesine rağmen hala küçümsenmeyecek bir kısmı kabilenin Şeyh Bedreddin tarikatına mensuptur .Amucaların Doğu Trakya'da 1877 yılında yedi köyleri olması nedeni ile bu köyler civarlarına yerleşim daha fazla olmuştur . köylerin 24 tanesi Kırklareli iline iki tanesi Tekirdağ'a biri Eskişehir'e diğer iki adeti Balıkesir'e bağlı köylerimizdir. Bunlar Ertuğrul ve Köseler köyleridir . (Kaynak kişilerin verilerine göre kesinleşmemiş olmasına rağmen 2003 yılında Eskişehir'de 3 Balıkesir'de 9 İzmit'te 2 köy adı tespit edilmiş.) Büyüklerimizin verdiği adlar ile Bu günkü Balıkesir iline bağlı Yenişar köyü ve Şıpka köyü olması gerekmektedir .(Bu köylerin İzmit ilinde olduğu söylenmektedir) Ayrıca Eskişehir'de bulunan eski adı Belören veya Beleren olan bu günkü adı Şükranlı köyünün de tamamı olmasa bile bir kısmının Amucalardan olduğu bilinmektedir . Ayrıca Meriç'in Harmanlı köyünde halen 20 hanenin ,Bulgaristan'ın Harmanlı köyünden gelip yerleştiği bilinmektedir .Trakya'da adını Bolca Ana Kadın evliyası olarak duyuran yeni adı ile Mutlu köyde Amucaların köylerinden Dikencelilerin var olduğunu , Bolca Ana ziyaretimiz sırasından köy Muhtarı Naci Yardımcı'dan öğrenmiştim. (Bu kayıтта köy adının aslında Dikence değil Dikenlik olduğunu sonradan öğrendim .Dikenlik köyü Amucalardan değildir . Halk Dikence ile Dikenliğin aynı olduğunu sanması bizi yanıltmıştır .)

Buda bize göstermektedir ki Amucaların 1877 yılı göçü sırasında adını sanını bilmediğimiz pek çok köye ve büyük yerleşin yerlerine dağılmış oldukları sanılmaktadır .

Trakya haricinde kabilenin bir kısmının Bulgaristan'da olduğu bilinmektedir . 1989 göçünde Türkiye'ye gelenlerin bazıları buradaki köylerimizle irtibat kurmuş çoğunluğu ise aradan uzun zaman geçmesi dolayısıyla yeni yerleşim yerlerine gitmişlerdir .

Amuca Kabilesi köken olarak ERTUĞRUL Gazi soyundan gelmektedir .İki köyünün adı Ertuğrul'dur. Tarih kayıtlarında Amuca,Amuca, ve Amucalı adları ile yer almaktadırlar.

Haleb Rakka ve daha sonraları Kayseri’de görülmüşler. Kayseri’de kabile Şeyh Bedreddini tarikatına bağlı iken Kırklareli’nin o zamanki adı ile KEŞİRLİK bugünkü adı ile Kofcağız ilçesinin Ahmetler köyüne yerleşiyorlar. Burada kısa zamanda içinde on köy kuruyorlar. Kırklareli (Kırkkilise) kayıtlarında bu 10 köyün bazılarının isimlerine rastlanılmaktadır . En eski kayıt 1491 yılında Malkoçlar köyü adına bulunmuştur.

Zamanın en işlek taş yolu(Halk arasındaki adı ile İpek yolu)üzerinde olan bu köyve diğer köylerimiz2.Mahmut döneminde Ahmet köyü tekkesinden tarikat liderleri Bulgaristan’ın Yenişar (Gorno novo selo)köyüne göç ettirilmiş . Bu göç anında bir çok dağılmalar olmuş ve köy sayıları bu devrede artmıştır . Köylerin ne kadarında Amucaların olduğu bilinmemektedir .

Şeyh Bedreddini Babaların tümü Bulgaristan’ın Yenişar köyü kökenlidir .1877 yılında 33 adet Amuca köyü olduğu yaşlılarımızca söylenmektedir .Bazı köylerimiz Bulgaristan’ın yeni rejim döneminde birleştirilerek büyük köyler oluşturulmuştur .

1877 yılı sonrasın da Trakya’da eski köylere ilave olarak 19 köy kurulmuştur .Bunlara ilave Anadolu’da kesinleşen köy sayımız 3 tür .(yukarıda ilaveler hakkında bilgi vardır)

Ayrıca Babagan kolunun 11 Halife Baba liderinin bir adeti Kılavuzlu köyünde bulunmaktadır .Bu köyden şimdiye kadar 2 Halife Baba ve 4 adet Mürşit yetişmiştir .

Ayrıca Şarköy ve Mürefte’de ki , Çorlu ,Muratlı’daki dağınık Bektaşilerde Kılavuzlu köyüne bağlıdırlar .Kırklareli köylerinin de Bektaşilerinin bağlı oldukları yer Tekirdağ’ın Kılavuzlu Köyüdür .Şarköy ve Mürefte civarında bulunan Sarı Keçe Türkmenlerinin tamamı da Kılavuzlu köyüne bağlıdırlar .

Amuca Kabilesinin köyleri :

Tekirdağ’da Kılavuzlu ve Arzulu, Kırklareli’de, Topçular, Malkoçlar, Beyci ,Aşağı ve Yukarı Kanaralar, Ahlatlı, Karaabalar, Ahmetler, Devletliagaç, Kapaklı, Tatlıpınar, Kocatarla,Koruköy ,Düzorman, Yörüklerbayırı, Kızılıckdere, Deveçatağı, Karıncak, Çeşmekolu, Yenitaşlı, Yenibedir, Turgutbey,Umurca, ve Osmaniye, İstanbul’da Beşyüzevler, Taşlıtarla, İkitelli Parseller, Çorlu ilçesinin Reşadiye mahallesinde ikamet ederler.

Bunların 18 adetinde Bektaşi 7 adetinde ise Bedreddini tarikatına devam edenler vardır .Bazı köylerimizde ise Bedreddini Bektaşi beraber bulunmaktadır .Köylerimizin bazılarının da ise aynı toplumun Sünnileşmiş mensupları vardır .

Amucaların Şeyh Bedreddini tarikatında Baba ve dede seçilmesi.

1491 yılından bu yana (Bu rakam resmi evraklarda bulunan en eski kayıt esas alınmıştır)Amucaların dini görevini KARAOĞLU ABDAL AHMET BABA soyundan gelen iki kol yürütmektedir.

Bu kişiler Karaoğlu Abdal Ahmet Babanın oğlu Abdal Ahmet ve Hacı Tahir’dır.

Baba adeti 2003 yılına kadar hala 4 olarak sınırlı tutulmuş .Bu 4 adet babanın Osmanlı dönemlerinde ne kadar uygulandığını bilemiyoruz. Bu gün Abdallar kolu ile Hacı Tahirliler den ikişer baba bulunmaktadır. Bu gün 2002 yılın sonunda Hakka yürüyen en kıdemli baba olan Kısmet Aktaş baba bu sayının gerektiğinde arttırılmasında bir sakınca görmüyorum demişti .2002 yılı içinde ehliilere babalık vereceğini Kısmet Aktaş baba söylemişti .(Vefat evveli konuşmalarımızda)Bu 4 baba 7 yılda bir hizmet tazeleme Şeyh Bedreddini erkanına göre yük indirme yapmaktadır.

Babalar soydan seçilmesine rağmen kendilerine MANEVİ SEYYİT demektedirler. Bu konuyu Kısmet Aktaş baba ile konuştuğumda,oğlum Refik, biz Amucalar Türkmen’iz hiçbir zaman bu yolu Arap seyitliğine dayanarak yürütmeyiz demişti .Bizim Şeyhimiz Bedreddin de Seyyit değildi. Ama seyitten el aldığı için biz de onun gibi Manevi olarak bu yolda hizmet veriyoruz demişti.

Şeyh Bedreddinilerde nasip alma Abdal Musa Bektaşilerine benzemektedir. Erinin eteğine eşi tutunarak baba ya teslim olmaktadırlar Musahiplik yoktur.

-SARIGÖLLÜLER-

SARIGÖL yöresinde ki halk Anadolu’dan gelerek buraya yerleşmiş. Bunlara KONYARİ denilirmiş. Bektaşi olduklarından Karaman ve Konya dan buralara gönderilmiş bu yöre halkı dil , gelenek ve inancını da taşımaktadır .

Sarıgöl kazası Yunanistan’ın Kayalar sancağına bağlı merkezlerdendir.

Bu ilçede 4 adet Bektaşî tekkesi bulunmaktadır . ilçe halkı Anadolu'dan gelip yerleşen göçmenlerdir . Bunlara KONYARİ de denir . Bu yerleşme Fütühat (Fetih) ile birlikte olmuştur . Bunlar dil ,gelenek ve göreneklerini olduğu gibi korumuşlar .Çoğunlukla Bektaşî'dirler. (Hasluck,1991:26)

SARIGÖL 'e bağlı köyler:

Erdoğmuş ,Karaağaç, Karacalar Durutlar, Topçular, İnobası,Bayraklı, Cuma, Haydarlı, Cerelli,Okçular köyleri gölün etrafını çevirmiştir.

Bu bölge MUSTFA KEMÂL ATATÜRK'ün annesinin soyunun olduğu bölgedir.

Zübeyde Hanım aslen Selanikli olmadığını ,babası Sufi Feyzullah Ağa'nın ise Selanik e yakın Langezeli olduğunu belirttikten sonra ailenin kökenine ait şöyle yazıyor.

“Ailenin bağlı bulunduğu kök hakkında bazı nakiller yapılmıştır.Bu nakillere göre Zübeyde'nin ataları ,Rumeli'nin Osmanlılar tarafından fethi sırasında Anadolu'dan Rumeli'ye göçülen ve batı Makedonya'daki Vadina ilçesinin batı tarafındaki SARIGÖL bucağına yerleşen Türkmen boylarındandır. Bu boyların Anadolu'da Konya ve Aydın tarafından bu topraklara gelmiş oldukları sanılır. Feyzullah Ağa'nın atalarının da Sarı göl den Selanik taraflarına Langaze ye (Langada) göçmüş olmaları mümkündür. Ailenin içinde kendilerinin eski Yörüklerden oldukları hakkında söylentiler vardır. Nitekim Mustafa da , daha ileride ve bağnazlık şekli almadan ,kendi atalarının eski Yörük-Türkmen aslından geldiğini bahsedecektir.”

Aynı eserde Mustafa Kemal'in anne ve Baba kökeniile ilgili şu bilgileri veriyor .

Annesi Zübeyde Hanımın Osmanlıların Konya Karaman bölgesinden Rumeli'ye göç ettirerek yerleştirdikleri Yörüklerden bir aileye mensup olduğu anlatılır.

Dedikten sonra Zübeyde Hanımın ,fatih Sultan Mehmet döneminde 1466 yılında Karamanoğullarını ortadan kaldırıp burdaki Yörüklerden Rumeli'ye gönderilerek iskan edilen ailelerdendir. (Bölükbaşı,216,217)

SARI KEÇELİ TÜRKMENLERİ-

Yunanistan'ın Selanik iline bağlı Vardar nehri yakınında bulunan Gevgeli ilçesi, Nutya, Kara Sinanlı,Alçaklar,Vodina, Kılıkış , Mayadağ, Poroy köylerinden mübadele ile göç ettirilmiştir. Bu toplum Tekirdağ iline bağlı Köseilyas ve Semetli köylerine ilave olarak Şarköy ilçesinin ,Uçmak dere,Gazi köy, Hoşköy, Kirazlı,Çınarlı ,Yukarı ve Aşağı Kalamış, Mürefte, İğdeli bağlar köylerine yerleşmişler. Bir kısmı ise İstanbul, Bursa,İzmir,Balıkesir,Çanakkale,Edirne ve Kırklareli'ne yerleşmişlerdir.

Bu yerleşim yerlerinde bulunanlardan hala Bektaşîliğe devam edenler vardır . Bu topluma SARI KEÇELİ lakabı giysilerindeki sarı renklerden dolayı verilmiş.

Yunanistan a Konya Karamana dan göç ettirildiklerini söylüyorlar. Bu göçün tarihi kesin olmamakla beraber Yavuz Sultan Selim zamanında olduğu söylenmektedir. Halk arasındaki söylentilere göre Çaldıran zaferi sonrası sürüldükleri sanılıyor. Pek çoğu kendi toplumlarının lakabını maalesef bilmemektedirler. Çoğunlu hala köylerde bulunanların Yunanistan dan geldikleri yerler ile anılmaktadırlar. Diğer Bektaşî gurupları gibi Horasan kökenli olduklarını söylüyorlar. Nutya köyü bu toplumun kalabalık olarak bulunduğu köylerden imiş.

Uçmak Der köyü ilk zamanlarında 700 haneye ulaşan bir muhacir akınına uğrar .Zamanla buradan yukarıda belirttiğimiz yerlere göç oluşur .

1975 yılına kadar Sarı Keçeli Türkmenleri Bektaşî yolu erkânını kendi aralarından yetiştirdikleri mürşitler ile yürütmüşlerdir.1975 yılında Şarköy e bağlı Eriklice Köydeki Ali Baba Hakka yürüyünce Sarı Keçeliler mürşitsiz kalmışlardır. O zamanlar Tekirdağ'ın Kılavuzlu köyüne gelip giden İstanbul da ki Bektaşî Babalardan Avni Özöz buraya geçici olarak ta olsa bir mürşidin gitmesi için Kılavuzlu köyündeki üç mürşide teklif eder. 1983 yılında Halife olan Cafer

Baba ve Hüseyin Baba kendi aralarında o yıllarda yeni Baba olan Halil Tiryaki babanın genç olduğu için görevi ona devrediler.

1975 yılından 2003 yılına kadar aralıksız Sarı Keçe Türkmenlerine mürşitlik etmektedir.

Bu toplum kendi arasında 1975 yıllarından evvel hızlı bir şekilde Bektaşî erkanından uzaklaşması Halil Tiryaki Babanın günümüze kadar çok zor şartlarda hizmet yapmasına yol açmıştır .Halife Tiryaki Babaya en büyük yardımı Nafiz İnal Derviş yapmıştır . Toplum kendi bireylerinden çekindiği için etraf köylerin de artan baskıları ile yeni lider yetiştirememiş dıştan gelen mürşitlere bağlı kalmıştır.

-KAYALAR BEKTAŞİLERİ-

Babagân koluna bağlı olan guruplar içinde yer alan bu toplum, günümüzde; Kırklareli,Keşan,Tekirdağ,Manisa ,İstanbul Sefaköy'de toplu halde mahalleler kurmuşlardır. Bu **toplum** mensuplarının tümü **Bektaşî** kökenli Yunanistan'ın Kayalar kasabası ve çevre köylerindedir.

KAYALAR kökenli bu toplumun 1400 yılı sonrası Konya'nın YAZILAR köyünden Yunanistan'a göç ettiklerini söylenmektedir.

Bu yöre Türkleri 1923 mübadelesinde Anadolu Rumları ile değiştirilmiş . Eski yurtlarındaki tarihi tekkelerin kim bilir ne haldedir . Günümüzde ise yollarını unutmakla beraber kökenlerini inkar etmediklerini görüyoruz.

LANGAZA BEKTAŞİLERİ.

Babagan kolu Bektaşîlerinin bir kolu da Yunanistan'ın Langaza ilçesinden gelenlerdir. Bozlu,Kılıgıç,Kirepe ve Armutçu ,köyleri bu toplumun tespit edilen köylerindedir.

Edirne'ninKöse Ömer,Kırklareli'nin Ariz Baba ,Ulu Konak (Tekke Şeyhler)Koca Hıdır (Koca Hızır)köyleri de Bektaşî tarikatı köylerindedir .

MAKEDONYA BEKTAŞİLERİ.

Makedonya'nın KÖPRÜLÜ kasabasından gelen Bektaşîler,erkan olarak Babagan kolu Bektaşîliğine bağlıdır. Muratlı ilçesinde Makedonya'nın Köprülü kasabasından gelenler, Çeltikçi ,Cumal'dan gelenlerin bir kısmı da hala Tekirdağ'ın Kılavuzlu Köyüne bağlı olarak törelerini devam ettirmeye çalışmaktadırlar Makedonya'nın Üsküp sancağına bağlı İştîp kasabasının, Kiliseli , Diğınler ve Hamzabeyli' Tatarlı,Hacı Bekli, Karaotmanlı, Koçular, köyleri de aynı kökenlidirler.

Köprülü ve çevresinden gelip de bu gün İstanbul'un Sefaköy'ü kuranlar yine aynı halkın mensuplarıdır. Ancak bu halkın çoğunluğu Manisa civarlarına dağılmışlardır.

Aynı yöreden gelen Muratlı ilçesine yerleşen Yıvanlı köylüler ise Sünni imişler. Yıvanlı köyünden gelen Bektaşîlerinde olduğu biliniyorsa da köyün Sünni olarak adlandırılması büyük çoğunluğunun sünni olması ve daha sonraları Türkiye'ye geldiklerinde yola devam etmemeleri göstermektedir.

Tekirdağ'ın Kayı köyü ilk mensupları köken olarak Bektaşî olmalarına rağmen bu gün ,Sünnileşmiştir.

Bulgaristan'ın KöseAbdi ,Asvalt köy ,Kayalık köylerinin Bektaşî kökenli olduklarını biliyoruz. Bu köylerin Bektaşîliğin hangi koluna bağlı olduğunu bilemiyoruz.

Edirne'nin Karababa ,Hıdırağa İskenderköy Kemal köy ve KarakOç köylerinin tarikatlarına devam edip etmediklerini bilemiyoruz .

TORLAKLAR ve SARI SALTUKLAR .

Halen Bulgaristan'da ,Trakya ve Anadolu'da çeşitli bölgelere göç etmiş olan TORLAKLAR ve SARI SALTUK müritlerinin hangi yerlerde ikamet ettikleri ise bilinmemektedir. Torlakların bir kısmı Kırklareli merkezinde ikamet etmektedirler.

Sarı Saltık müritlerinden olduklarını tahmin ettiğimiz topluluk hakkında kısa bilgimiz şudur .

12 adet köyleri olduğu ve yakın zamanda bunların HANEFİ oldukları bilinmektedir. En büyük özelliklerinden birisi Türklerin Rumeli'yi almadan evvel Balkanlara gelmiş olmalarıdır .Türkler fethederken gelip biz sizinle aynı ırktanız dedikleri için fetih zamanında bu 12 köye dokunulmamış. Madem ki bizdensiniz o halde çitlerinizi beyaza boyayın bizde bilelim demişler .Ve bu topluma tabi olanlara ÇITAK denilmeye başlanmış. Bu Çıtak lakabın tüm toplumu kapsamadığını bize bilgi veren kişinin anlatımlarından öğreniyoruz. Çünkü aynı toplumun bireylerinin genellikle tarikata devam edenleri ile devam etmeyenleri arasında kişisel de olsa ayrımcılık var olmuştur. Lüleburgaz'ın Çiftlik köyü (1912 yılında kurulmuş),Yaya başı, ,Doyran ,ve Tekirdağ da Barbaros bu toplumun yerleştiği köylerdendir. Ayrıca İstanbul ve bilhassa Kapalı çarşı tarafına yerleşmiştir.

Bu toplum göç ederken bu yörelere iki koldan gelmiş.Birinci kol :Uduva, Kaliskova Piriva(Pirivadi)Cestova,Kavukova .İkinci gurub ise, Pavuşli, Veyselli, Görelî,(Görice) Arazlı,Bahçeli Doyran,Valandova, Kalkova, Piriştina, Milatkova .Kabilenin büyük ihtimalle KONYARLARDAN oldukları sanılıyor.

Haritalarda bu köylerin Makedonya ,Yunanistan ve Bulgaristan topraklarında olduklarını görmekteyiz.

Ayrıca Cem Dergisinin ekim 1999 yılı 94 .sayısının 32,33 sayfalarında Ahmet Hazerfen'in Kızılbaş köyleri olarak adlandırdıkları bizim Bektaşî olarak bildiğimiz köyler , Silistri'ye bağlı Kızılburun ,Rahman ışık ,Eski Balabanlar ,Köseabdi Mumcular ,Arslanköy ,Ak Kadınlar ,(Dulova) Tutrakan köylerinde Denizler ve Karalar'dır .Bu köylerden göç edenlerin büyük merkezler haricinde nerelere yerleştiklerini tespit edilememiştir .Aynı adlapek çok Bektaşî köyü olması dolayısıyla bir yanlışlığa meydan vermemek için adlarını belirtmek zorunda kaldık.

<< Her ne kadar küçük değişiklikler yapılmış ise de köy adlarından tutun toplum adlarına varıncaya kadar değişiklik yapılmıştır .Bazıları 2001 Ankara kongresinde belirtilmiştir . Trakya ve Balkanlarda Bektaşîlik araştırmamızda pek çok bilinmeyenleri yakın zamanda açıklamayı umuyoruz.)

Ramazan Balkan .Bilinmeyen gerçekler erkanmame ve gönül yolu.Syf..272. 1989

Hakkı Saygı. Safi Buyruğu ve Rumeli Babagan Bektaşî erkanları.Syf.94,95. 1996

Bedri Noyan.Bektaşîlik Alevilik nedir.Syf.60 1987

Von Hasluck. Çeviri.Turgut Koca/A.Nezihî Girginsoy..Bektaşîliğin corafi dağılımı.Syf.26. 1991

Osman Saygı Bölükbaşı.Türk Yurdu.Fatih dervişleri. Syf.216,217.

Kaynak kişiler

1. Ahmet Çilingir.1933 ilkokul .Yeniköy Edirne.
2. Ali Akgül..Küçükler/Kotil.Bulgaristan.1920-1995. İlkokul.
3. Ali Günay.1955.Bursa..Lise.
4. Emin Gümüştaş.Yunanistan/Gümülcine.1941. İlkokul.
5. Fazlı Ertekin.1946 .Ordu/Mesudiye.Üç yol. Üniversite.
6. Hamdi Coşan.1945.Osmanlı /Tekirdağ. Öğretmen
7. Hamza Koçerdin .Alvanar Bulgaristan/Türkiye. 1915-1997 ilkokul
8. Kemal Özcan.1930 .Yunanistan Babalar köyü. İlkokul.
9. Mehmet Şilli . Sarıpolat(Teslim)Malkara Tdağ.1951.Tıp Fak.
10. Naci Yardımcı. İlkokul.Mutlu Köy.Bababeski Kırklareli. 1952.
11. Nazmi Güneş .1948.Tekirdağ.Grafik sanatçısı.
12. TuranYılmaz.1944.Çorlu /Tekirdağ..İlkokul.
13. Veli Ertunç.1957.Bulgaristan/Babalar Köyü.Lise.

BU ARAŞTIRMA ULUSLAR ARASI ANADOLU İNANÇLARI KONGRESİNDE 23/28 EKİM 2000 TARİHİNDE ÜRGÜP/NEVŞEHİR' DE BİLDİRİ OLARAK REFİK ENGİN TARAFINDAN SUNULMUŞTUR.